

Zpět na média

Jaromír Tůma: Vzpomínka na Pavla Vrba (16. 4. 1938 – 7. 9. 2011)

PRAHA – *Zemřel mi kmotr, to je jako člen rodiny. I když to byl jen kmotr mé knížky. Vlastně díky jedné kapitole naší společné knížky. V roce 1999 ji pod názvem Pán nad sklenkou vydal Ivo Železný, ovšem původní můj návrh na titul zněl „Vlez opici na záda“ a místo vydavatelem zvoleného kreslíře ji měly zdobit kameňáky dnes už rovněž nežijícího Michala Hrdého. V pražském Zanzibaru ji křtili Pavel Vrba s Barbarou Nesvadbovou. V lehkovážné alotrii jsem sesbíral mnohdy ztřeštěné recepty celebrit na léčení kocoviny, žel, doplatila na nešikovnost nakladatele, jemuž v některých knihkupectvích utekla z regálů se zábavným čtením do zdravotnické literatury...*

Pán nad panáky a zpěvnými verši

(rozhovor je z knížky Pán nad sklenkou)

Guy Debord napsal ve své závěti: „Pití je to nejlepší, co jsem v životě dělal. Napsal jsem toho mnohem méně než lidé, kteří píšou, ale vypil jsem toho mnohem více než lidé, kteří pijí.“

Pavel Vrba by možná s jeho první větou souhlasil. Rozdíl je v tom, že toho napsal mnohem více než lidé, kteří píšou. Jestliže má za sebou takový živel a nezvladatelný bouřlivák bohémských večírků tolik úžasné a užitečné práce, pak mu zřejmě nespoutaný a neuspořádaný životní styl svědčí.

Pavla Vrba vybavila matka do života jinou moudrostí: „Ženskou nadrž za kozy, ale za ruce: jinak ti vyfoukne šrajtofli.“ Ctěný textař a prokletý básník ji představil v poemě Můj Ashaver: „Do mírné dívky mívá předaleko.“ Možná i to přispělo

Pavlíkovi k poznání, že – cituji z jeho textu – „největší z nevěst je Rumová Nevěsta“.

Celý život si kladl otázku: „Co tě to vůbec každonočně žene k Rumové Nevěstě do roklí?“ Občas jsme v těch roklích na sebe narazili a ráno se probouzeli propocení během. „Ten chlast mi víc dal, než vzal,“ bilancuje dva roky po šedesátce. „Pro mě to byl každopádně rentabilní podnik.“

Pavel Vrba a alkohol, to je veliké téma. Žádná encyklopedie neřesti nemůže spojení těch dvou opominout. Proto jsem Pavla pozval ke zpovědi a on pro naši schůzku doporučil hospodu v Dušní ulici. Pokud očekáváte, že se náš dialog zvrhl v další opileckou orgii, jakých z dějin českého bigbítu pamatujeme nespočet, musím vás zklamat. Pavel se rozpovídal při dvou pivech a já zůstal u sodovky, protože z vín mi nabídli pouze Sklepmistra. V dobách mládí bych jím asi nepohrdl, ale dnes už nepijeme bez rozmyslu všechno. Bylo znát, že Pavel o svém celoživotním kříži často přemýšlí. Je jím fascinován i týrán, ovládá ho a znovu mu podléhá. Asi jako Giacomo Casanova ve vztahu k ženám.

„Alkohol, to je živý subjekt, který stejně, jako je milován, je i nenáviděn. Zacházení s ním je pohodlnější než se ženskou, protože člověk je po létech už zkušený a ví si rady. Alkohol se proměňuje jako každá ženská, začne jako dáma se šarmem k zulíbání, až se z ní stane polednice, která tě škrtí, už když jdeš na vyprošťovací pivo. A nikdo nemůže říct, že mu rozumí úplně, protože kolik lidí, tolik opilců.“

Ne každý z nich je však schopen a ochoten zapřemýšlet, co mu vlastně alkohol dal.

„Já před sebou valím ten sisyfovský balvan už po mnoho let, a kdybych to vyhodnotil, protože každý účetní nebo sázkař by měl jednou udělat bilanci, tak

platí, že s alkoholem by nebylo nic, ale bez pití by nebylo ani to. Protože alkohol sytí emocionální inteligenci, zvyšuje viditelnost, kapka rosy je průhlednější, smutek je hlubší, a to jsou stavy opravdové i neopravdové. Americký básník Charles Lawson řekl: 'Po pivu je mi tak, jak by mi mělo být bez piva.' Così na tom je. Já jsem vožralej nenapsal vůbec nic a mám to štěstí, že když je ta opilost ve vyšším stadiu, můj rukopis se stává nečitelným. Tím jsem uchráněn od obvyklých ranních potratů, a pokud se mi přece jen podaří rozkódovat, co jsem napsal, zdaleka tím nejsem tak nadšen jako večer u té sklenice.“

Nechce se mi věřit, že tento neutuchající ochutnávač života nenapsal pod parou jediný text.

„Všechno je to uděláno natvrdo za střízliva. Ale kdyby se mezitím neodehrály ty eskapády, taky by nic nevzniklo. Takže obojí má souvislost a oba stavy k sobě nutně patří a já jim vděčím za mnoho. Alkohol tě uvede do prostředí, kde se něco děje. Něco jiného vidíš, něco jiného si myslíš. Mění tvou psychiku, působí dobře na abstrakci a v prvotních momentech dokonce dává dohromady krásné formulace.“

Každý kluk si pamatuje svoji první dívku, se kterou se miloval, stejně jako opici, kterou se zdekoval. U Pavla Vrby to bylo hodně brzo.

„Když k nám v pětáctýřicátém přijela Rudá armáda, bylo mi sedm a vítal jsem Rusy v Sezimově Ústí. Dali mi napít z butylky vodku a já to vidím jako dnes, jak jsem potom šněroval ulici. Dokonce to asignovalo mou další cestu, protože ani tehdy mi nebylo špatně. Někdo má takovou tu šperkovku, která mu řekne dost, ale já tyhle zábrany nemám, neboť jsem byl obdařen kačením žaludkem. Není to třeba estetické, ale moje tělo může splácet cokoli a vezme si z toho jen tu chemii. Taky je to tím, že už si vybírám, co piju.“

Dětskou opičku považuji za docela nevinnou. V námluvách s alkoholem jde obvykle do tuhého až v letech dospívání...

„V pubertě to byla třeskatá ožráni, zvláště když se někam jelo. Souviselo to s kytarou, na kterou jsem hrál. Kdo má kytaru, kolem toho se všechno shromažďuje. A protože jsem měl díky poslechu Radia Luxembourg moderní repertoár, došlo před závěrečnými Askalonami i na Malé Richardy, Elvisy, Everly Brothers a podobné záležitosti.“

Znamená to, že Pavel díky kytáře platil v partě za lídra?

„To bylo absolutně nekultivované. Třeba jsme si na brigádě v Postoloprtech řekli, že uděláme mejdan, a vykoupili jsme místní koloniál, samé ty pomerančové, anýzové a kakaové pálenky. Všichni se zlili jako kaštany a sblili se na chmelnici. Jediný já byl relativně střízlivý. Přesto jsem byl z toho desantu obviněn, protože jsem třímal v ruce kytaru a jako jediný jsem neležel na hubě. Tehdy poprvé jsem si uvědomil, že alkohol je zločin, po kterém musí následovat trest.“

Marně pátrám v paměti, zda se Pavel zapsal do hrdé historie našeho bigbitu jako bývalý člen některé z legendárních skupin.

„Hrál jsem v nějakých kombech a dixielandech, ale ty se nijak nejmenovaly. V létě mívali dovolenou muzikanti, kteří se živili v barech, a my po nich přebírali kšefty. V pondělí to bylo třeba Kosí hnízdo, v úterý Barberina, ve středu Oživlé dřevo, a tak to šlo dál a týden vrcholil sobotním parníkem. To jsme vydrželi celý měsíc a já ještě navíc obvykle skončil s nějakou tou zpěvačkou.“

Národ se v podstatě dělí na dvě kategorie, pivaře a vinaře. Pavel rozvážně upil piva, aby si to ujasnil.

„Já byl po celý život víceméně vinař, to je moje hlavní parketa. Neumím dost dobře pít panáky, jelikož jsem dynamický a piju v podstatě všechno podobným tempem. Víno je takové, že mě ponechá v poměrně velkých dávkách v přírodním stavu, ale občas po něm vypadnou i některé myšlenky. Pivo mě taky neožírání, ale zatímco víno je ladění do duševního smokingu, pivo je do džínsů a kecek, ale ne že by při tom nešlo přemýšlet. No a ty panáky, to už je takový katalyzátor, kterým chceme urychlit děj. Nelze-li kontakt navázat rychle, neboť čas běží, panák tomu zpravidla pomůže, nebo to úplně zabije. Myslím ve vztahu k dámám.“

O Pavlovi je známo, že se na několik dní ztratí a obloukem se nám vyhýbá. Je to podobné jako menstruační cyklus ženy.

„Já jsem kvartální piják, cizím slovem se tomu říká dipsomanie (občasná chorobná touha po pití alkoholických nápojů – dr. Ladislav Rejman: Slovník cizích slov). Ten kvartál prostě musí být rámcově konzumován, ať už ho podvedeš, jak chceš, jako že to dneska vydržím maximálně tři dny. Tohle jsme rozebírali už s mým učitelem, nebožtíkem Bohumilem Hrabalem, kdy jsme si vyprávěli, že je málo světových válek, a spisovatel si proto přivozuje svou vlastní světovou válku. Ví, že bude muset podstoupit oběť střízlivění jako ten brouk, který spadne do písečné jímky a pak se drápe nahoru křížovou cestou. Takhle se to opakuje v cyklech, a tím to vlastně dostává zdánlivou hloubku.“

Možná má Pavel Vrba smůlu v tom, že není osamělým pijákem, a když chytne slinu, je každému na očích.

„Já byl vždycky na lidi. To věděl už skladatel Angelo Michajlov, když ještě žil a říkal – kdy si vyjdeme na první ranní pivo? Bylo to takové to hlazení, abych citýroval starého Hrabala. Jednou jsme tam potkali pána, který měl tvrdý límeček, zlatou sponu a na tácku počárané úplně aztécké slunce. Říkali jsme, vy něco

slavíte? A on – ne, já po včerejšku hladím, to nezastavíte. To tělo se tomu hrobu musí odevzdat pořádně zhuntované.“

Jestliže většina výpovědí v této knížce úpí pod tíhou druhého dne, Pavel Vrba se na svých pijáckých turné rána napozitří neobává.

„Z hlediska poetiky považuji druhý den za mnohem hezčí, protože první den je extrémní. To je ten boj o ženy, to rdoušení protivníků, kdy dojde k velikému třesku. Já byl navíc vždycky velice expanzivní, a tak se všichni těšili, až přijdu jako toreador do arény. Můžu říct, že v tom alkoholu jsem různým činovníkům řekl takové věci, že v sobě ani nenašli odvahu to na mě prásknout. Já byl pro ně český Villon a brali to, že to halt tak má být. Franta Ringo Čech si ze mě dělal srandu – jak to, že tady sedíš střízlivý? Tady máš stovku, pořádně se ožer a jdi na ten Supraphon a zpourářej je všechny odshora až dolů! Protože ty máš to systemizované místo Villona a když ho nebudeš naplňovat, tak se budeš divit, co je tady jiných adeptů. Jsou horší než ty, ale na tu tvou pozici se jen třesou.“

Optal jsem se Pavla, zda ho někdy alkohol srazil na kolena.

„To se stalo. Zhroutily se některé rodinné vztahy, které by se možná rozsypaly tak jako tak, ale tohle byl takový silový katalyzátor a dalo se na něj leccos svést. Jinak nemůžu říct, že bych v opilosti dělal věci, které by byly pro mě netypické, jak to znám u jiných lidí. Na záchytku jsem se dostal ještě v dobách, kdy jsem neuměl pít, a jak jsem se válel, praštil jsem s jedním policajtem do výlohy v ulici Wilhelma Piecka, dneska Korunní. Bylo to cestou ze Supetaru, kde jsme s Edou Krečmarem slavili premiéru recitálu Listy důvěrné pro Kubišovou, Neckáře a Vondráčkovou. Tehdy jsem byl nervově našponovanější, samozřejmě jsem nic nejedl, ale o to více pil a jak jsme se nepřiměřeně chovali a řádně se potáceli, policajt mě chytil za knoflík u zimníku a ptal se: „Kde je vás víc?“ Já mu řekl: „Ty se sem ještě vejdeš!“ A lupnul jsem s ním do výlohy, kde byla tenkrát Výtvarná řemesla. On vzal pišťalku a zapískal pro posilu. Vedle byla známá vinárna Kravín, kam mě deportovali v železech. Odtud mě odvezli na záchytku, kde jsem potkal spoustu

známých, a to mě zachránilo. Na druhý den si policistu zavolal jeho velitel a dal mu rozkazem, abychom se usmířili. Zeptali se mě, zdali jsem ochoten nechat tu výlohu spravít. Řekl jsem, že jo, a povídám, vy jste mě strašně zdrželi, já mám schůzi na Svazu skladatelů. Tak mě na ni odvezli policejním autem a v podstatě se nic nestalo. Ani ty náklady na výlohu na mně nikdo nežádal. Když jsem jel později kolem, byla už zasklená.“

To zní skvěle crazy, ale co když ta noc byla výstrahou? Pozor, jednou zůstaneš někde ležet bez pomoci!

„Na záchytce jsem udělal chybu, že jsem jim zasáhl do služby. Byl tam přikurtovaný opilec, který strašně řval, a já ho odepnul. Tu noc jsem se cítil hluboce pošpiněn a říkal si – ty krávo, proč děláš takový věci? To jsi snad nemusel! Já nemíval po pití žaludeční, ale nervový nepokoj. Byla to kocovina morálního typu, kdy jsem si dokázal zveličít věci, které třeba nebyly zdaleka tak hrozné, jak to člověk v té kocovině vidí. Když jsem byl s nějakou tou milenkou, vyřešil jsem to tím, že jsme ráno otevřeli novou lahev. Pak jsem si šel sednout na Malou Stranu ke Schnellům a v poledne už jsem měl zase pocit, že jsem mistr světa. Na svou obranu a chválu mohu říct, že jsem kvůli chlastu nic neprosral, ale stalo se mi, že jsem něco ztratil. To jsou ty strašné tragédie, kdy třeba zapomeneš kufřík se zakázkou na nové LP a vracíš se na štreky, kde by mohl být. Zpravidla se stane, že do toho přijdou velikonoční svátky a ty musíš tři dny počkat. Takže v tomhle zločin a trest existuje. Když pak ten kufr naleznou, větší radost neznám. Podobné je to v sexuálních hrátkách, kdy se ti zdá, že jsi chytil nějakou nemoc. To pak slibuješ, že půjdeš na měsíc pracovat do dolu, když to dobře dopadne. Jakmile ti ale oznámí, že se nic nestalo, okamžitě na své pokání zapomeneš.“

Kdo Pavla Vrbu nezná, nedokáže si představit, jak obrovskou spoustu práce v životě vykonal. Jenom těch textů k písničkám, které napsal... A všechny nasucho?

„Zdeněk Borovec je starší, proto jich asi bude mít víc, jinak já mám na OSA registrováno asi 2 300 textů. S tím pitím mi přiřkli image, kterou mi nedělá problém přiživovat. Když třeba vznikalo LP Svět hledačů, skupina Blue Effect ho měla od pondělka hrát na šňůře. Byly to věci velmi složité a já ještě ve čtvrtek neměl nic a seděl jsem s jednou kráskou u Jelínků. Tehdy jsem zjistil, že není čas na hrdinství, a zapálil jsem si cigaretu, abych se vyčistil. Na těch textech je vidět, že byly dělány pod vlivem vína a s tím cigárem. A Svět hledačů je slavný do dneška. To už prosíš Alláha a Jehovu a slibuješ, že to už nikdy nenecháš dojít tak daleko, protože kdyby ti kluci jeli na ten kšeft a neměli to... Největším problémem bylo začít, dostat se do toho, pak už jsem navlékal slova jako korálky – a podařilo se.“

Zajímal mě Pavlův názor na narkomany. Kdo je horší – alkoholici, nebo ti, kteří potřebují k napsání písničky drogu?

„Já se dívám na drogy velice negativně. I značně chytrí lidé se mnou vedli diskuzi, jak ti ten alkohol v tom nejlepší stavu koncentrace otevře pět šest tajemných komnat v mozku, zatímco dobře načasovaná droga ti jich odhalí až dvacet. Ale já se domnívám, že je-li v té hlavě nasráno, není tam co otevírat. Já nemám s drogami zkušenosti, protože moje generace se tím nezabývala. My jsme měli docela vydatně chlastu a cigár.“

Rozvíjím před Pavlem teorii, že už nám není tolik blbě po alkoholu, protože pijeme kvalitnější druhy – kdepak Sklepmistra, Hodonínské slunce, Cechovní pohár, Pražský výběr...

„Tím to také bude. Ale hlavně jsme byli mladší, proto nás bavil hořčák a rum. Ještě se pily takové ty ovocňáky. Já jednomu ananasovému vínu říkal poeticky

i krutě högerák. To bylo tím, jak měl Karel Höger tu vrásku na čele. A já říkal, že se mi po tom vínu rozestupuje hlava jako Högerovi. Já se ale nikdy nedostal do kritického stadia díky tomu kvartálnictví, protože kvartál je sice strašná rána, ale když se organismu zasazují facky, tak se vlastně adaptuje. Z hospod znám malíře, kteří už ani nemají odvahu vystřízlivět. Přitom nakreslí krásné věci, i když jim to třeba trvá déle. Nemůžou se zlít jako dobytek, ale jsou schopni pracovat v rauši a torturu střízlivění si už vůbec nemohou dovolit. O tom je v podstatě celý ruský umělecký národ. Zatímco já jsem věděl, že musí být zločin a trest, že už toho pití musím nechat, protože maximálně pozitří musím začít psát. Na poslední desce, co jsme dělali s Petrem Novákem a kterou pak nazpívali jiní jako Miro Žbirka, Aleš Brichta, Ivan Hlas a Petr Janda, jsem měl verše, které to docela charakterizují. „Hlad je jen žízeň v převlecích a žízeň bývá zkroucená. Tak jak mám být ráno nad věcí, tak sám a bez jména? „No, a o tom to je.“

Jelikož Pavel zmínil Petra Nováka, ptám se, zda Petrovi opravdu alkohol zkrátil život.

„Jo. Protože on nejedl, a to je další poučná věta – kdo pije, obědvá. Někdo léčí hlad dvěma skleničkami a hlad je v tahu. A on, extrémně citlivý člověk, prostě neměl tu správnou váhovou kategorii. Vždyť na to existují i tabulky! Petr dokázal psát nalitej, měl nosné nápady, ale myslel, že je to tím hotové, a nebyl schopen je dodělat. Ke konci to pochopil, ale to už bylo pozdě.“

Kdo ví, jak by na tom Pavel byl, kdyby po jeho boku nestála jeho žena Marie a nezasahovala do jeho způsobu života...

„V tom světě manekýn z reklam, které říkaly, jen si dej, Pavlíčku, a ještě bude sranda, mi pomohla velice. Já měl ateliér blízko oblíbené hospody Vrtbovská, kterou vedl Tomáš Peterka, a tam to probíhalo podle zcela jednoduchého schématu. Popíjeli jsme s dámou a ona řekla, jaké to máš v tom ateliéru? No, je to tam hezký, vždyť to za chvíli sama uvidíš. Když se nezačala vytáčet, že má doma děti a že to uděláme jindy, tak jsme pokračovali a Peterka už byl připravený.

V síťovce nebo igelitce mi předal otevřenou lahev a šlo se ke mně. Marie z toho, že mám rád holky, nedělala žádné závěry, ale jakmile cítila, že by šlo o víc, o jakési splynutí duší, učinila tomu přítrž a nedbala na žádnou důstojnost. Normálně to pojala jako pavlač. Jedna dáma se pomátla, a protože v tom ateliéru byl bordel, přinesla si svoje povlaky. Marie tam přišla a hned viděla, kolik uhodilo. Tak si o dotyčné zjistila, co je zač, setkala se s ní a u nich doma mezi dveřmi jí hodila ty povlaky do ksichtu. Takže to někdy mělo charakter Goldoniho divadelních frašek.“

S Marií se Pavel seznámil v roce 1971, když se vrátil z Paříže, ale ke svatbě došlo až v roce 1977.

„Mezitím byly různé odchody, příchody a všechno kolem toho. Což ona vydržela, protože není blbá, a moje máma jí vždycky říkala: ‘Maruško, vydrž to s Pavlíčkem, on až se vybouří, tak bude v padesáti ten nejlepší manžel.’ Jenomže to odhadla o deset let špatně.“

Zdá se mi, že Pavel značně ubral v pití od loňské srdeční příhody, která ho postihla. Nebylo to náhodou varování boží?

„V pohodě, protože to nebyl infarkt, jenom arytmie. Já mám tlak jako závodní sportovec, ale přece jenom to byl zásah do mého těla. Když do šedesáti žiješ ve všem mladistvě, může se taková věc přihodit. Já netvrdím, že to, jak jsem žil, bylo zdravé, ale kdo je moc pan Opatrný, obvykle na tom nevydělá. Když do toho nic nedáš, nemůžeš nic získat.“

Nadhazuji lehce filozofické téma: stal se alkohol po pádu bolševismu součástí bontonu, nebo je lépe dopřávat si ho potajmu?

„Samozřejmě do toho leze takový amerikanismus, kdy někdo předstírá v práci decentnost a pak vyběhne ven a dá si čouda a zlije se. Když jsem byl koncem šedesátých let na stáži v Londýně, viděl jsem na Chessbury krám, kde měli snad všechny vizoury světa. To bych rychleji přečetl Odyssea od Jamese Joyce než

jejich názvy. Bylo to stejně normální, jako že dnes vlastním lyže Salomon a předtím jsem měl artisky. V hlubokém mládí šlo o stav, který popsal trumpetista Jaroušek Lautner Karlu Vlachovi, když za něho vylízával nějaký průser. Kapelník mu pravil – vy, takový hudebník a docela vzdělaný člověk, proč to pijete? To vám to tak chutná? A ten na to řekl- mně to vůbec nechutná, ale já jsem rád vožralej. To je ta charakteristika, že chceš být v jiném stavu, ale ne ve stavu, do kterého tě přivádějí drogy, protože ten už nemá s realitou co dělat. Alkohol odstraňuje zábrany a ten, kdo byl plachý, se stane komunikativnějším, veselý je ještě veselejší. Samozřejmě je kolem toho spousta komplikací, když potom někdo začne kolem sebe kopat, ale na vině není ten chlást. Je to jako v té písni Shane, kterou jsem napsal pro Ladislava Vodičku. Jde jen o to, jak použiješ pistoli, sekeru či nůž, zda ve jménu dobra, nebo zla. Překvapila mě statistika, že skutečných notoriků je mezi konzumenty alkoholu relativně málo, jen asi dvacet procent. S těmi se asi nedá nic dělat, ale ti ostatní si užívají života, plní své úkoly, hrají jazz, řídí továrny – a všechno to funguje.“

Mezi ty šťastné docela určitě patří i Pavel Vrba. Možná je to také tím, že nikdy neměl nouzi o zakázky.

„Jsme jako děti, tři dny nám nikdo nezavolá a hned máme dojem, že je všechno v prdeli. Tehdy si řeknu, že konečně napíšu ty básně, co jsem dávno chtěl. Ale pořád na to nedochází, pořád přicházejí nějaké nabídky. Dá se říct, že jsem jeden z mála textařů, který ty změny přežil. Zpěváci si dneska píší ty sračky sami, ale vždycky chtějí mít na desce něco od Vrby, aspoň jeden text. Asi jako oblek od Diora.“

Požádal jsem Pavla před odchodem, zda si pamatuje některý ze svých textů, který se dotýká alkoholu. Zarecitoval mi Zas končí večer. V prostředí hospody, kterou se rozléhal cinkot püllitrů a hlahol chlapů v montérkách, to znělo jako odkaz.

„Zas končí večer po šesti whiskách, holku si domů odvádím, radši bych brečel. Taxikář píská a nějak mi nic nevadí. Zachrastím klíčem v baráku tmavým, holka

se tiše chichotá. Už se mi přičí pro tělo zdravý hrát si na dona Quijota. Když z ní snímám deset deka silonu, po paměti patent rozpínám. A říkám při tom asi nějakou poklonu, tak to vždycky nějak začíná. Zas mi tu leží cizí a zvadlá, říkám, že tahle je poslední. Čas leze stěží, tíha sem vpadla, tak čekám, až se rozední.“

Jaromír Tůma: rozhovor z knížky Pán nad sklenkou, vydal Ivo Železný, 1999

[Zpět na začátek textu](#)